

इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ घुर्ले.

—: इस्त लिखित ग्रंथ संग्रह :—

ग्रंथ क्रमांक

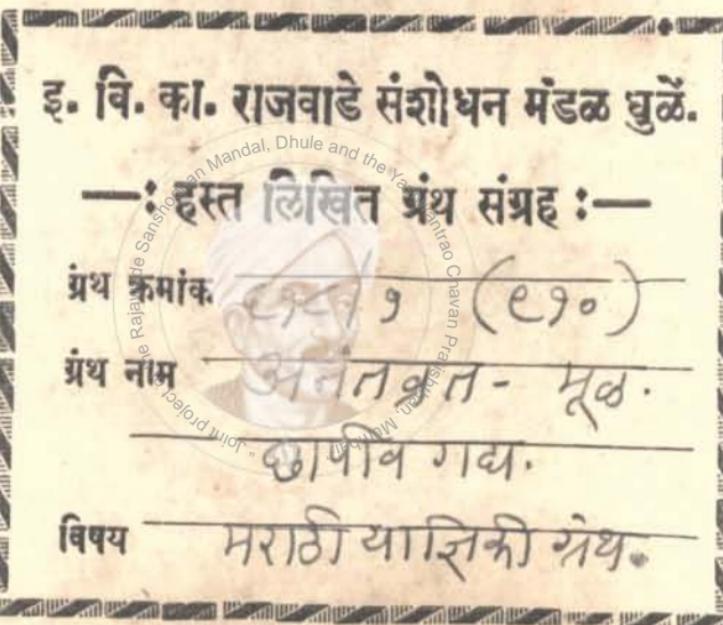
६ (२९०)

ग्रंथ नाम

अनानन्द - दूष.
छापीव गद्य.

विषय

मराठी यासिकी ग्रंथ.

१

अनं
१

श्रीगणेशायनमः॥अयमनंतपूजाविधिः॥प्रातर्मध्यान्हक्स्नात्यानित्यकर्मसमाप्त्यन्॥अनंतहृदयेष्टत्वाशुचिस्त
व्रसमाहितः॥अब्रणंकलशंचैववस्त्रयुग्मेनवेष्टिनं॥मुष्टिमांवणदर्मेसुफणिराजंचकारयेव॥स्थापयेलुलशास्या
प्रेजगदाधारमव्ययं॥आराधयेदनंतंचनस्मिन्नुभेविशेषनः॥गोनर्ममात्रमालिष्यगोमयेनविचक्षणः॥तत्वाध्येस्य-
हिलंकुलापद्मामष्टदलंलिरेवत्॥नस्यापरिस्त्रयसेषुभासुन्तपद्मवसंसुन्ता प्राणायामननःकुख्याविद्यादिपरिकल्ययेत्
ममसहकुदुपस्यक्षेमस्यैर्यायुरारोग्यचतुविशिष्टपुरुषायोस्यार्थमिग्याचरितस्यआचीर्यमाणस्यब्रनस्यसंपूर्णप
लावास्ययश्रीमदनंतपूजनमहंकरिष्ये॥तयात्त्रासानादकलशासाधनकरिष्ये॥कलशोसर्वसमुदाः०सतोसि
ते०कलशेवरुणसंपूज्ये॥ततोशास्वंघंसंचपूजयेत्॥अपवित्रः०पूजाद्रव्याणिआत्मानंचशोद्द्या०यमुनापूजये-
त्॥श्रीमदनंतव्रतांगत्वेनश्रीयमुनापूजनकरिष्ये॥तद्यथा०लोकपालस्ततोदेवामिद्वीलसमुद्भाष्मा०यमुने
लामहंध्यायेसर्वकामार्थसिद्धये०ध्यानम्॥सरस्वतिनमस्तुप्रयंसर्वकामप्रदायिनि॥आगच्छुद्दर्वियमुनेब्रन
संपूर्णहेतवे०इमंमेगंगेइत्यावात्य०सिंहासनेसमारुदेवशन्निसमन्विते०सर्वलक्षणसंपूर्णयमुनायेनमो-
ल्लक्ष्मै०आसनं०रुद्रपादेनमस्तुप्रयंसर्वलोकहिनेप्रिये०सर्वपापप्रशमनीतरंगिण्यैनमोस्तते०पाद्य०गरुद

पू-

७

2A

पादेनमस्तु भयंशंकरं प्रियभामिनि ॥ सर्वकामप्रदेदेवियमुनेनेनमोनमः ॥ अर्थं ॥ विष्णुपादोद्भवेदेविसर्वभिर-
णभूषिते ॥ द्वया मूर्तिमहादेविकृष्णावेण्येनमोनमः ॥ आचमनं ॥ सर्वपापहरदेविश्वप्रियप्रदीर्घीनि ॥ स्तोमाग्यं
यमुनेदेहियमुनायैनमोरुत्तने ॥ मधुपर्के ॥ नंदिपादेमहादेविशंकरार्धशरीरिणि ॥ सर्वलोकहिनेदेविभामरथ्ये
नमोरुत्तने ॥ पंचामृतस्तानं ॥ सिंहपादेनमेदेविनारसिहस्रमयमः ॥ सर्वलक्षणसंपूर्णमवनाशिनितेनमः ॥ शु
द्धोदकस्तानं ॥ विष्णुपादजासंभूतगंगेत्रिपयगमिनि ॥ सर्वपापहरदेविभागीरथ्यैनमोरुत्तने ॥ श्वेतवस्त्रम्
त्यबक्जलोद्भवेनगोत्तमस्याधनाशिनि ॥ समधासागरस्यात्तगोदबवरिनमोरुत्तने ॥ कंतुकीं ॥ माणिक्यमुनावलि
कोरुमांश्चगोमदवैद्यस्तुपुष्परागोः ॥ वन्नेश्वर्नालश्वस्त्रेभिन्नानिगृहाणसर्वभिरणानिदेवि ॥ आमरणा-
नि ॥ चंदनागरुकरुरीरोचनकुकुणतथा ॥ कपूरेणरमातुकंगामददिव्यमक्तिः ॥ गंधं ॥ श्वेतांश्चचंद्रवणीमा-
नहरिद्वारागरजितीन् ॥ अदातांश्चसरश्चेष्टददामयमुनश्चमः ॥ अदातान् ॥ मंदारमालतोजातीकन्तुकीपाटल-
शमैः ॥ पूजयामिन्नदवैश्यमुनेभक्तवत्सल ॥ पुष्पाणि ॥ ॥ अथागपूजा ॥ ॥ चचलायैनमः ॥ पादोपज्ञव-
मि ॥ चपलायैजातुनीपूजनवत्सलायैकर्त्ता० हरयै० नाशिंपू० पञ्चयवासिन्यै० गुल्यपू० अज्ञाननासिन्यै०

अनं
१

श्रीगणेशायनगः॥ अयुअनंतपूजाविधिः॥ प्रानर्माद्यान्हकस्तात्त्वानित्यकर्मसमाध्यन्॥ अनंतलुदयेषुताश्चिर्मु
वसमाहितः॥ अब्रणंकलशंनेववस्त्रयुप्मेनवेष्टिनं॥ मुष्टिमात्रंणादर्भेस्तुफणिराजंचकारयेव॥ स्थापयेलुलभ्रास्या
यंजगदाधारगव्ययं॥ आग्रथयेदनंतंचनमिग्नुंभेविषेषापनः॥ गोनर्ममात्रमालिष्यगेगयेनविचक्षणः॥ तन्मध्ये स्थं-
दिलंकलापद्माष्टदलंलिखेत्॥ नस्योपरिच्छसेलुमंचूत्पद्मवस्तुतां प्राणायामननःकुख्वविद्यादिपरिकल्पयेत्
ममसहकुरुवस्यदेमस्यैर्यजायुरारोग्यचतुर्विषयुपुरुपार्यसाद्यर्थमम्भाचरिनस्यआचार्यमाणस्यवनस्यसंपूर्णफ
लावास्यथश्रीमद्दनंतपूजनमहंकरिष्य॥ तशात्रआसनादिकलशास्याधनंकरिष्य॥ कलश० सर्वं समुद्राः० सिनोसि
ते० कलशेवरुणं संपूज्य॥ ततोशासंधंतंचपूजयेत्॥ अपवित्रः प० पूजाद्रव्याणिआत्मानं च प्रोक्ष्य॥ यमुनोपूजये
त्॥ श्रीमद्दनंतघ्रतागत्वेनश्रीयमुनापूजनकरिष्य॥ नद्यथा॥ लोकपालस्ततोदेवोमिंदनीलसमुद्रवाम॥ येमुने
त्वामहंध्यायेसर्वकामार्यसिद्धये॥ ध्यानम्॥ सरस्तिनमस्तुभ्यं सर्वकामप्रदायिनि॥ आगच्छदवियमुनेवन
संपूर्णहेतवे॥ इमंगेगेइत्यावात्य॥ सिंहासनेसमारुदेवशक्तिसमन्विते॥ सर्वलक्षणसंपूर्णेयमुनायेनभो-
स्तते॥ आसनं॥ रुद्रपादेनमस्तुभ्यं सर्वलोकहिनेप्रिये॥ सर्वपापप्रशमनोतरं गिर्णयेनमोस्तते॥ पाद्यं॥ गरुड

पूः

१

पादेनमस्तु यंशं कर्प्रियभाषिनि ॥ सर्वकामप्रदेदेवियमुनेनेनगोनमः ॥ अर्धे ॥ विघ्नपादोद्भवेदेविसर्वाभिर-
 णभूषिते ॥ कुण्डा मृतीभहादेविकृण्डा वेण्येनगोनमः ॥ आचमनं ॥ सर्वपापहरेदेविश्वर्प्रयत्नार्थिनि ॥ सोभाग्यं
 यमुनेनदेहियमुनायैनगोस्तुते ॥ मधुपर्क ॥ नंदिपादेमहादेविशंकरार्घेशारागिण ॥ सर्वलोकहिनेदेविष्णामरथ्ये
 नगोस्तुते ॥ पंचामृतस्तानं ॥ सिंहपादोन्मेदेविनारसहस्रमन्त्रमे ॥ सर्वलक्षणसंपूर्णभवनाशनितेनमः ॥ शु
 स्त्रोदकस्तानं ॥ विघ्नपादाङ्गसंभूतेगंगेत्रिपद्यगा भिनि ॥ सर्वपापहरेदेविभागोरथ्येनयोस्तुते ॥ श्वेतवस्त्रम्
 च्यबकजटोद्भवेगोनमस्याघनाशिनि ॥ समधासागरं चोनिगोदावरिनमोस्तुते ॥ कंचुकीं ॥ माणिक्यमुन्नावलि
 कोस्त्रभाश्वगोमेदवैद्यस्तपुष्ट्यरागेः ॥ वल्लेश्वनालेश्वरमित्तनिपृहाणसर्वभिरणानिदेवि ॥ आभरणा-
 नि ॥ चंदनागरुकस्तुरीरोचनं कुंकुमं नथा ॥ कर्पूरणासायुषं गंधदिग्निमक्तिनः ॥ गंधे ॥ श्वेतांश्वचंद्रवर्णाभि-
 नहरिद्रागरंजितोन ॥ असताश्वस्त्रेष्वेददामियमुनश्वमे ॥ असतान् ॥ मंदारमालतीजातीकेतुकीपाटल-
 श्वमे ॥ पूजयामिन्चंद्रवेशिचयमुनेष्वकवल्लले ॥ पुष्ट्याणि ॥ ॥ अथंगपूजां ॥ ॥ चंचलायैनमः ॥ पादोपूज्या-
 मि ॥ चपलायै० जानुनीपू० भन्नवल्लायै० कर्ता० हरायै० नाशिंपू० यन्मयवासिन्यै० गुल्मंपू० अजाननासिन्यै०

३

अनं.
२

त्वद्यं पूजा भग्रये भूत नौ पू अघ हं त्रेन भुजो पू रकं लये न कं रु पूजा भ वहत्ये न मुखं पू गोर्ये न त्रेपू
 भागो रथ्ये न लला रं पू ये मुना ये शिरः पू सरस्वत्ये सर्वं गं पू ॥ अथ ना मपूजा ॥ यमुना ये सिता ये
 कमला छत्यला ये अभी ध प्रदा ये ध त्रेन हरिहरस्त्रण्ये गंगा ये नर्यदा ये गोर्ये न भागी रथ्ये न तु गा
 ये न मद्रा ये न कृष्णा वे ए ये न भवना शित्ये सरस्वत्ये कावे ये न मिथ्ये गोमत्ये गच्छ ये गरु
 डा ये गिरिजा चंद्रचूडा ये सर्वं शवं ये गहल स्त्रे ॥ मवे पाप हरे देवि सर्वे पद्रवना शिनि ॥ सर्वसं पत्सदे देवि
 यमुना ये न मो स्तु ते ॥ इति ना मपूजा ॥ दशं गुगु लो इत शंदना गरु संयुतः ॥ कपि ला घृत संयुक्तो धूपा यं
 प्रति गृत्यूतां ॥ धूपे ॥ घृत वर्ति समायुक्त वन्हि ना यो जि नं मया ॥ गृहा णदी पके देवि सर्वं शवं ये प्रदा यि नि ॥ दी
 पे ॥ शके राम धु संयुक्त दधि सीरं च सर्पिषा ॥ पके मनं मया दत्त न वे द्य प्रति गृत्यूतां ॥ नैवं द्यं ॥ पानी यं पा
 वनं श्रेष्ठं गंगा दिस रिदु इव ॥ हस्त प्रक्षालनं देवि गृहा ण मुख शोधन म् ॥ हस्त प्रक्षालनं ॥ मुख प्रक्षालनं ॥
 कपूर इण समायुक्त यमुना चारु चंदनं ॥ समर्पितं मया तु ख्यक रोहर्न न कुरु ॥ करो हर्तना ये चंदन म् ॥ इदं पू
 लमि नि फल ॥ पूर्णा फल मिति तां बूलं ॥ हिरण्यगमी तदक्षिणा ॥ त्रैलोक्य पावनं गंगे जंघ कारविना शि

४

३

34
नि॥ पैचार्तिक्यं गृहाणोदेविश्वग्रीत्यैनमोरुते॥ आर्तिक्यं॥ केतकीजातिकुस्मैर्मैल्लिकामालतीभवेः॥ पुष्ट्या-
जलिर्मयादत्तोरुद्रप्रीत्यैनमोरुते॥ पुष्ट्याजलिम्॥ यानिकानिच० प्रदक्षिणा॥ अन्यथारार० नमस्कारः॥
स्फुरासरेद्वादिकिरोहमौक्तिकैरुक्सदायत्वपादपक्त्यां॥ परावरपूतुवरस्फुरंगल्लनमामिभृत्यामम-
कामसिर्ज्ञये॥ भवानिचमहालोक्यसवकामप्रदायिनि॥ ब्रह्मसपूणतायात्तुयसुनायैनमोरुते॥ इतिप्रा-
यना॥ ॥ इतियसुनापूजासमाप्ता॥ ॥ पृथुनाकलशोपरिपूणपात्रनिधायतस्योपरिसप्तफणायुतंशेषं
संस्थाप्यपूजयेत्॥ अध्यानं॥ ब्रह्मांडाधारमूलंचय्यनांतश्चास्ति॒॥ फणासप्तसमायुक्तंश्चायनंतंह-
रिप्रियं॥ ध्यायामि॥ शेषंसप्तफणायुक्तंकमल्लपञ्चगनायकं॥ अनंतश्चनार्थत्वंभृत्यात्यावाहयाम्यहम्
आवाहनं॥ नवनागुल्लाधीशशेषोद्धारककाशयप॥ नानारत्नसमायुक्तमासनंप्रतिगृह्यते॥ आसनं॥
अनंतप्रियशेषेशजगदाधारविघ्रह॥ पाद्यंगृहाणमृत्यात्वकाद्वेयनमोरुते॥ पाद्यंसमर्पया०॥ काशय-
पानदजनकमुनिवंदितमोपभो॥ अर्च्यंगृहाणसर्वज्ञसादरशंकरप्रिया॥ अर्च्यं०॥ सहस्रफणिरूपेणव-
मूर्धोद्धारकप्रभो॥ गृहाणाचमनंदेवप्रावनंचस्फुर्शीतलं॥ आचम०॥ कुमाररूपिणेतुर्भृदधिमध्याज्यसं

अनं
३

युनं॥मधुपर्केयदास्यामि सर्वरोजनमोस्तुते॥मधुपर्के॥ततः पंचामृतस्त्रानं॥क्षीरंदधिदृतं चैव मधुशक्ति
रुयान्वितम्॥पंचामृतस्त्रानमिदं स्त्रीकुरुष्टदयानधं॥पंचामृतस्त्रानं० गंगादिपुष्टयतीर्थे स्त्रीमभिर्षिं
चैयमादरात्॥बलमध्रावतारेशनुदजःश्रीपतेः सरिक्तन्॥स्त्रानं॥कैश्चेयदुग्धं देवशत्रीस्यातयमयापि-
तं॥पञ्चागाधीशनागेशनाद्यशत्रोनमोस्तुते॥वस्त्रे॥कवर्णिनिर्मितं सूत्रयैर्यनकृहारकं॥अनेकरत्नैः
खनितं सर्पराजनमोस्तुते॥यज्ञोपवीतं॥अनेकरत्नान्वितहृमकुडलेमाणिक्यसकाशिनकं कणहृयम्
हैगंगागुलीयं वृत्तरत्नमुद्भिकं हैमंकिरीटं फणिराजतेर्पितं॥सर्वभूरणं॥श्रीरवंडं चं० चंदनं स० अक्षुन्नाश्रमु-
र० अक्षतान्॥करवीरजाति० पुष्टं॥अथगपूजा॥सहस्रपादाय० पादैपू० गूढगुल्फाय० गुल्फैपूज०
हैमजंघाय० जंघैपू० मंदगतयेन० जानुनीपुण्यातो वर्चयाय० कर्तीपू० गंभीरनाभा० नाभिर्पू० पवनाशेना०
उदरं० उदरायै० हस्तोपू० कालियाय० मुजोपू० कबुकराय० करंपू० विषवक्काय० चक्रंपू०॥फण॥मूष-
णाय० ललगाटपू० लस्त्राय० शिरःपू० अनन्तप्रियाय० सर्वांगिपू० इत्येगपूजा॥वनस्पति॥धूपं० साज्येच-
तिरीपं०॥नैवेद्यगृह्य० नैवेद्यं० मध्येषानीयं० करोद्धर्तनं० पूर्णा केलं० ताष्ठूलं॥इदं फलमिनिफलं॥हिर-

पूः

५४
णयगर्भेतिदक्षिणां०श्रियेजान०इतिनीराजनं०॥नानाकुसमसंसुक्तांपुष्मांजलिमिमोषमो॥कश्यपानंदज्ञन
कसर्पेशःप्रतिगृह्यतां०॥मंत्रपुष्टं०॥यानिकानि०प्रदक्षिणा॥नगोस्त्व०नगस्कारान्०॥अनंतकल्पोक्तफलंदेहिः
मैत्रेयग्नीश्वर०॥त्वत्पूजारहितश्चार्धफलंप्राप्नोतिमानवः०॥प्रार्थना०॥इतिशेषपूजा०॥मंडपद्मारपूजा०॥प्रार्हा
रेद्वारश्रिये०नदायैन०स्फुनदायै०धात्र्य०विधात्र्य०चिन्छत्त्वयै०शंखनिधयेन०पद्मनिधये०॥दक्षिणहारे
हारश्रिये०चंडायै०प्रचंडायै०धात्र्य०किधात्र्य०चिन्छत्त्वयै०मायाशत्त्वयै०शंखनिध०पद्मनिधये०॥पश्चिम
हार०॥हारश्रिये०बलायै०प्रबलायै०धात्र्यैनमः०विधात्र्य०चिन्छत्त्वयै०मायाशत्त्वयै०शंखनिधये०पद्मनिध
ये०॥उत्तरहार०॥हारश्रिये०महाबलायै०प्रबलायै०धात्र्यै०विधात्र्य०चिन्छत्त्वयै०मायाशत्त्वयै०शंखनिध०पद्मनि
ध०॥अथपीठपूजा०॥पद्मयेवास्तुपुरुषा०मंडकाय०काल्यग्निरुद्धा०आधारशत्त्वयै०कूर्माय०एथिब्यै०अमृताणि-
वा०स्त्रेतदीपा०कल्पत्रक्षेष्यो०मणिमंदिरा०हेमपीठाय०धर्मा०अधर्मा०ज्ञानाय०अज्ञाना०वैराग्या०रेष्वर्यायि-
त्तमैष्वर्या०सहस्रफला०नितञ्चनंता०सर्वतला०पद्मा०आनंदकंला०संविन्नाला०विकारमयकेसरेष्यो०प्रकृ-
तिमयपत्रेष्यो०सूर्यमंडला०चंद्रमंडला०वन्हिमंडला०संसल्ला०रंजसे०तंतमसे०आत्मने०परमात्मनने०

अनं
४

जंतरसत्यने०ज्ञानात्म०प्राणात्म०कालात्म०विधात्यने०पूर्वीदित्यादिसु॥जयायेऽविजयायेऽमजिजायेऽमपराजिनायेऽनित्यायेऽविलासिन्येऽहोमध्ये०अघोरा०गंगलाये०आधारशत्येकमलासनाये०इतिपीठपूजा॥अस्य-
श्रीप्राणप्रतिष्ठामन्त्रस्य॥ब्रह्माविष्णुमहेश्वराक्षरणः॥कथ्यज्ञुःसामाचर्चरणिछुंदासि॥पराप्राणशक्तिदेवता
आंवीजं हींशक्तिः क्रोंकीलकं॥श्रीमदनंतस्यप्राणप्रतिष्ठापनेविनियोगः॥३० आंहौंक्रोंअंयंरलंवंशंषंसं
हृङ्कंसंअःक्रोंहींआंमदनंतस्यप्राणइहप्राणाः॥३० आंहौंत्रीवइहस्थिताः॥३० आंहींआंसर्वेद्रियाणिवाहु-
मनस्त्वक्त्वक्त्वश्रोत्रजिह्वाग्राणप्राणिपादणायूपस्यइहागत्यसुरवचिरंतिष्ठेतुस्त्राहा॥७० असुनीते०चत्वा-
रिवाक०गमोधानादिसंस्कारसिद्ध्यर्थंपञ्चदशप्राणाचात्मजित्तिकरिष्ये॥३० १५॥रक्ताभ्यो०परानः॥अनंतपू-
जा॥तत्त्वस्त्वमूलमंत्रेणनमस्तुत्यजनार्दने॥नवाधपछुवामासंपिंगभूरूपमुलोचनं॥पीतोबरधरंदेवंशंरवचक-
गदाधरं॥अल्लक्तसमुद्रस्यविश्वस्तुपंचित्तये॥ध्यायामि॥आगच्छानतदेवेशोत्तेजोराशेजगत्यते॥इमांम
याकृतोपूजांगृहाणपुरुषोत्तम॥सहस्रशी०आवाह०विश्रंधेहिंगोविद्गोवर्धनधरप्रभो॥अनंतदीयतेय
न्येरत्नसिंहासनेविशा॥पुरुष०आसनं०यथात्वंसर्वदेवासमिदानंचरक्षसि॥वथामांपालयानंतत्वदं

पू-

४

धिग्यरणागतं ॥ एवावाषपाद्यं ॥ अनंतानंतरैवेशअनंतफलदायक ॥ अनंतानंतरूपेसिगृहाणार्थं नमोस्तुते
त्रिपादौर्ध्वं अर्थं ० गंगोदकं समानीतं हे मङ्कुमेनयोजितं ॥ आचम्यनांत्वषीकेशप्रसीदपुरुषोज्ञम् ॥ तस्माहि
य ० आचमनं ० अनंतगृणरूपायविश्वरूपधरायच ॥ जमोमाहात्म्यदेवाय अनंतायनमोनमः ॥ यसुरुषे ० ॥
स्नानं ० ॥ नक्तः पेचामृतः स्नानं ० ॥ स्त्रभेस्तुतसमुत्तन्तदेवानामपिदुर्लभं ॥ पयोददामिदेवेशस्नानार्थं प्रतिगृ-
त्यतो ॥ आप्याय० पयस्नानं ० चंदमंडलसंकाशासपैत्रप्रियं तित्वम् ॥ दधिददामिदेवेशस्नाना० दधिकाव्या
अकारिषमितिदधिस्नानं ॥ आज्यं सुराणामाहाम्भाज्ययज्ञोप्रतिष्ठितं ॥ आज्यं पवित्रं परमं स्नानार्थं प्र०
श्वनं मिमिष्टेऽनिदृतस्नानं ॥ सर्वोषधिसमुत्तन्तपैयूषसदृशमयु ॥ स्नानायतेमयादत्तं गृहाणपरमं श्वर
मधुवानेति मधुस्नानं ॥ इक्षुदंडालसमुद्भूतोशकर्णमधुरामाय ॥ स्नानायतेमयादत्तागृहाणपरमं श्वर ॥ -
स्वादुःपञ्चस्वेतिशर्करास्नानम् ॥ शस्त्रदेवकस्नानं ॥ नाममत्रैः पूर्वपूजाकुर्याद ॥ पुरुषस्तुतेन अभिषेकः ॥ तस-
कांचनवर्णमिकोशेयं च सनिर्मितं ॥ वस्त्रं गृहाणदेवेशलक्ष्मीकर्तनमोस्तुते ॥ नंयज्ञमितिवस्त्रं ॥ वस्त्रानं
तरमाचमनीयं ॥ दामोदरनमस्तुतत्राहिमांभवसागरात् ॥ ब्रह्मसूत्रसोन्तरीयं गृहाणपुरुषोज्ञम् ॥ यज्ञो

पवीतं परमं पवित्रं प्र० तस्माद्यज्ञा दित्कपवीतं० उपवीतानं तरमाचमनीयं ॥ श्रीरवंडे चंडनं दि० तस्माद्यज्ञा त्सर्वहृतकं
 चइतिचंदनं ॥ अक्षताश्रसरश्रेष्ठा० अलंकारार्थैऽक्षतान् ॥ माल्यादीनिस्तंगं धि० तस्मादश्वेतिपुष्ट्यं ॥ अथ ग्रंथिपूजा
 श्रियैन० गोहिन्यै० पद्मिन्यै० महाबलायै० अजायै० मंगलायै० नवदा० शशायै० अजायै० विजयायै० जयंत्यै० पापनाशै०
 विश्वरूपायै० सर्वमंगला० इविग्रंथिपूजा ॥ अध्यांग पूजा ॥ मत्स्यायै० पादोपू० कूर्मायै० गुल्मो० वराहायै० जानुनी
 शू० नारसिंहायै० ऋस्त्वू० वामना० कटीपू० रामायै० उदरंपू० श्रीरामा० हृदयपू० कृष्णायै० मुखंपू० सहस्रशिर-
 से० शिरःपू० श्रीमद्भनंता० सर्वांगंपू० अध्यानरणपूजा ॥ अनंतस्यदक्षिणाणार्थैरमायै० वामपात्रै॒ भूम्यै० इति
 प्रथमावरणं ॥ आवरणदेवतामावात्यहस्तं प्रक्षात्यगंधपुष्टं लर्जनीमध्यमांगुष्ठैर्द्विलामध्ये शरवोदकं गृही-
 त्वामंत्रांते शरवोदकं भूम्यौ निक्षिप्य पुष्टं देवो परिनिक्षिपेत् ॥ दयाब्येत्राहि संसारसर्पन्नाशरणागतं ॥ भन्त्या
 सर्पयेत् तु भयं प्रथमावरणान्वेनम् ॥ इविमंत्रमुच्चार्येजलत्यस्तपुष्टं देवो परिन्यसेत् ॥ इति पूर्वादिक्रमेण
 दत्योल्काय० महोल्काय० शतोल्का० सहस्रोल्का० दयाब्येत्राहि० द्वितीयाव० ३ तथैव वासदेवाय० संकरणा० प्रद्युम्ना० अनिरुद्धाय० दयाब्येत्राहि० तृतीयाव० ३ प्राच्यांकेशवाय० नारायणाय० माधवाय० गोविंदा

यं विष्णवे० मधुसूदना० त्रिविक्रमा० वामना० श्रीघरा० हृषीकेशा० पद्मना० दग्धोह० दयाव्येत्राहि० सं० चतुर्थावरणं ॥४॥ पूर्वादिक्तमेण ॥ मत्स्याय० कूर्माय० वरहाय० नारसिंहा० वामनाय० समाय० श्रीरामा० कृष्णाय० बोद्धायन० कल्पिते० अनन्ता० विश्वरूपिण० दयाव्येत्राहि० सं० पञ्चमावरण ॥५॥ पूर्वादिक्त० अनन्ताय० दक्षिणायां० ब्रह्मणेन० पश्चिमायां० वायवेन० उत्तरायां० ईशाना० आग्नेयां० वारुण्यै० नैऋत्यां० गायत्रै० वायव्यां० मारत्यै० न० ईशान्यां० गिरिजायै० अग्ने० गरुडाय० वायेसूपुण्याय० दयाव्येत्राहि० षष्ठमावरणं ६० पूर्वादिक्त० इद्राय० अग्न्यै० यमाय० निर्भृतयै० वरुणाय० वायवे० सौमाय० ईशाना० दयाव्येत्राहि० सप्तमावरण ७० आग्नेयां० शेषाय० नैऋत्यां० विष्णवे० वायव्यां० विधये० ईशान्यां० प्रजापतय० दयाव्येत्राहि० इत्यष्टमावरण ८० ॥ आग्नेयां० गणपतय० नैऋत्यां० सप्तमावरण्यो० वायव्यादग्नियै० ईशान्यां० क्षेत्राधिपतय० दयाव्येत्राहि० नवमावरणं ९० ९० मध्ये० ब्रह्मणेन० मास्करा० शेषाय० सवव्यापिने० ईशवराय० विश्वरूपा० महाकामा० सूष्टिकर्त्र० कृष्णा० हरये० शिवाय० स्थितिकारकाय० अंतकाय० दयाव्येत्राहि० इतिदशमावरण १०० शौरयेन० वैकुंठाय० महाबलाय० पुरुषोत्तमा० अजाय० पद्मनामा० मंगलाय० हृषीकेशा० वरदा० माधवा० मधुसूदनाय० अ

अनं
६

४

च्युताय० अनंताय० गोविंदाय० विजयाय० अपराजिताय० कुष्णाय० दयाव्येत्राहि ॥ सतिरकादशाव० ११ ॥
अनंताय० कपिलाय० शेषाय० संकर्षणाय० हलायुधाय० तारणाय० सीरणाय० बलभद्राय० दयाव्येत्रा
० इतिद्वादशावरणं ॥ १२ ॥ स्त्रीगद्विशायिनेन० अन्यनाय० भूम्याधाराय० लोकनाथा० फणामणिविभूष
णाय० सहस्रमृद्धे० सहस्रार्चिषे० दयाव्येत्रा० इतिवयादशावरणं १३ केशवादिचतुर्विशितिनामभिः
दयाव्येत्राहि० ॥ इतिचतुर्दशावरणं ॥ १४ ॥ अथपत्रैपूजा ॥ कुष्णाय० पलाशपत्रं पू० विष्णवे० ज्ञा
दुवरपत्रं पू० हरये० अश्वस्यपत्रं० शंभवे० भूषिगिरजपत्रं० ब्रह्मणे० जटाधर० मास्कराय० अशोकप०
शेषाय० कपित्यपत्रं० सर्वव्यापिने० वरपत्रं० इतिवरणय० आम्रपत्रं० विश्वरूपिणे० कदलीपत्रं० महा
कायाय० अपामार्गप० स्त्रैष्टिकत्रै० करवीरपत्रं० स्थितिकर्त्तै० पुन्नागप० अंतकाय० नागवल्लीप० ॥ १५ ॥
अथपुष्पपूजा ॥ अनंताय० पद्मपुष्पं० विष्णवे० जातीपुष्पं० केशवाय० चंपकपुष्पं० अव्ययाय० कल्प
रपु० सहस्रजिजे० केतकीपुष्पं० अनंतरूपिणे० बकुलपुष्पं० इष्टाय० शतपु० विशिष्टाय० पुन्नागप० शिष्ठे
ष्टाय० करवीरपु० शिरवंडिने० धनूरपु० नहुषाय० कुंदपु० विश्वबाहवे० मल्लिकापु० महीधराय० गालतीपु०

पु-

६

अन्युताय० कर्णिकापु० १४ अशाशेनरथातनाममिः पूज० अनंताय० अन्युता० अद्वृतकर्मणे० अग्निविक्रमा० अपरग्नि
ना० अस्वेषा० अग्निनेत्राय० अग्निवपुषे० अहृश्याय० अत्रिपुत्राय० १० अनुकूलाय० अग्नशिने० अनया० अस्मुनिल
या० अहरहाय० अष्टमूर्तये० अनिरुद्धाय० अनिर्विश्वाय० अचंचला० अब्दादिकाय० अचलरूपाय० अखिलधरा०
अव्यक्ताय० अनुरूपा० अभयंकरा० अक्षनाय० अरपुषे० अयोनिजाय० अरविंदाक्षाय० अशानवजिता० अधो
क्षजा० ३१ अदिनिपुत्राय० अंविकापतिपूर्वजा० अयस्मारज्ञाशिने० अव्ययाय० अनादिने० अप्रगेयाय० अद्यश-
त्रवे० अमरारिद्धा० अनीश्वरा० अजा० ४७ अघोरा० अनादिनिधना० अमरप्रभवे० अग्रात्माय० अत्मराय० अनुच-
माय० अरूपा० अन्है० अगोचाधिपति० अजा० ५० अस्माय० अमृता० अघोरवीर्याय० अव्यंगाय० अविद्धाय०
अनांत्रिया० अग्निनेत्रसे० अग्निये० अष्टमूर्ति० अनिला० अवज्ञाय० अणोरणीयसे० अत्रोकाय० अरविंदस-
य० अधिष्ठा० अग्निननया० अरण्यवासिने० अप्रमत्ताय० अनंतरूपाय० अनलाय० अनिर्मिषाय० अस्त्ररूपा०
अयगण्याय० अप्रग्निनाय० अंतकाय० अनित्या० अपाणि० अनिसंदर्शा० अभरप्रिया० अष्टसिद्धिप्रदा० ८१
अरविंदप्रियाय० अरविंदाक्षाय० अनयाय० अर्था० अहोस्यायं० अर्तिष्ठाते० अनंतमृते० अनंतब्रह्मादपते०

अनं-
७

अनंतशया० अमराधिपा० अनाधारा० अनंतनाम्ने० अनंतश्रिये० असराय० अमायाय० आश्रमस्या० आश्रमानी
ताय० अन्नदाय० आत्मयोनये० अवनीपतये० अवनीध० अनादिने० आदित्या० अमृता० अपवर्गप्रदाय० अ
नंता०॥१०८॥ इ० अ॒- नाम पूजा ॥ दशांगं गुणुलोऽनंतचेदनाग्रुसंयुतं ॥ सर्वेषामुचमं धूपं गृहाणस्त्रपूजित ॥
यसुरुषं० धूपं आज्यं च वर्त्तिसंयुक्तवन्हिनायाजितया ॥ दीपं गृहाणदेवेशवेलोक्यतिमिरापहन् ॥ ब्राह्म-
णो० दीपं ॥ अनंतचतुर्विधं स्वादुपयोदधिप्रतंतया ॥ नानाव्यजनशा माल्यनेवेद्यं प्रतिगृह्यतां ॥ चंद्रमामन०
नेवेद्यं ॥ नेवेद्यमध्येपानीयं उत्तरापोशनार्थं विद्यितोयं सख्त्वासितं ॥ गृहाणस्त्रमुखोभूत्वाअनंतायनमो०
उत्तरापोशनं ॥ मुखप्रक्षालनं ॥ हस्तप्रक्षालनं ॥ करोदर्तनकदेवमयादस्त्रहिमक्तिः ॥ चारुचंद्रप्रभं दिव्यं
गृहाणजगदीश्वर ॥ करोदर्तनं० इदं फलं भयादेवस्यापित्तसुरतस्तव ॥ तेनमेसफलावासिमवज्जननिज-
न्मानि ॥ नारीकेलफलं० पूर्णीफलं महहित्यं नागवल्यादलैर्युतं ॥ कपूरेण समायुक्तं बूलं प्रतिगृह्यतां ॥
तां बूलं ॥ हिरण्यगर्भीतिदक्षिणां ॥ यानिकानिचपा० नाम्याआसोतिप्रदक्षिणां ॥ नमस्त्रमूर्वनमूर्यो
नमस्तेऽधरणीधर ॥ नमस्तेसर्वेनागेऽनमस्तेमध्यसूदन ॥ सप्तास्येति नमस्कारं ॥ नमस्तेदेवदेवेशनम-

पू-

७

स्ते गरु दध्कज ॥ नमस्तेकमल्लाकोन्तं अनंतायन मोनमः ॥ यज्ञेन यज्ञमिति मंत्र पुष्ट्यं ॥ अथ दोरक प्रार्थना ॥ अनंता
 यन मरुतः प्रयं सह स्वशिर से नमः ॥ नमो रुतः पद्मनाभायनागानो पतये नमः ॥ अनंतः कामदः श्रीमान्ननंतो मेष य
 च्छुतु ॥ अनंतो दोरस्त्रपेण पुत्रपौत्रान्त्रवर्धतु ॥ इति दोरकं ॥ अथ दोरक बंधन मंत्रः ॥ अनंत संसार महा सुमुद्र
 मध्यं समभ्युद्धर वासदेव ॥ अनंतस्त्रपेवि नियोजय स्वत्यं नंत स्त्रुत्वा यन मोन मरुते ॥ इति विष्णा ॥ अथ जीणदोर
 कविसर्जन मंत्रः ॥ नमः सर्वे हितानंत जगदानन्दलभरक ॥ जीणदोरम मुंदेव विस्त्रज्ये हत्यदाज्ञया ॥ इति विस्त्र-
 जयेव ॥ अथ वायन मंत्रः ॥ शृहाणोदं द्विजश्रेष्ठ वायनंद क्षिणा युनं ॥ खत्य सादादहं देव मुच्यते कर्म बंधना
 त्वा प्रतिए परह द्विजश्रेष्ठ अनंत फलदायक ॥ पक्षान्त फल संयुक्त द क्षिणा घृत संयुत ॥ जीणदोरक दान मं-
 त्रः ॥ अनंतः प्रतिगृह शृहानि अनंतो वैदद्वानि च ॥ अनंत स्वारको भाष्यां अनंतायन मोनमः ॥ इति दद्यान् ॥ ततः
 यथा शक्ति ब्राह्मणा नोजयेत् ॥ अनेन कृत पूजने न श्रीमदनंतः श्रीयत्वा ॥ इति पूजा विधिः ॥ समाप्तः ॥ ४ ॥
 ॥ ४ ॥ ॥ ४ ॥ ॥ ४ ॥ ॥ ४ ॥ ॥ ४ ॥

अथ प्रारुत दीका सहकथा प्रारंभः

श्रीगणेशायनमः॥ सूतउवाच ॥ पुरात्नुजान्हवीनीरेधर्मोधर्मपिरायणः॥ जरासंधवधार्थायिराजसूत्यसुपा
कमत् ॥ १ ॥ टिका ॥ पूर्वो जान्हवी तीराचेगायीं धर्मविषयीं तसर असाजो धर्म राजा त्यानें जरासंधान्या वधा करितां रा-
जसूत्य यज्ञास आरंभ करूल ॥ कृष्णोनसहधर्मोसोमीमार्जनसमन्वितः॥ यज्ञशालांप्रकुर्वीनमहेद्रालयसं
निभां ॥ २ ॥) कृष्ण, मीमसेनाज्ञुनासों, सहवर्तमान, धर्मनें इंद्राच्चा अम्रशब्दनो सारसि यज्ञशालाहि केलो ॥ यज्ञार्थान्
भूपतीन्सर्वान्समानोयप्रयत्नतः॥ गांधारीतनथोरात्माएकदानुपनेदनः॥ ३॥ टीका ॥ यज्ञार्थं सर्व शज्ज-
प्रयत्नानें मेळवून यज्ञास आरंभ केला, कोणहीयेके काला धनशास्त्रास आनंद देणारा,) हुयोधन इतिरथ्य
तोसमागत्यग्रवालयं॥ हृष्णादुर्योधनेनात्र प्रांगणं जल सन्निभां ॥ ४ ॥ टी० असा जो गांधारीचा पुत्र हुयोधन-
तो यज्ञ प्रहास गेला तेथें खास अंगण उदकानें भरलें आहे, अशी फांति होऊनतो ॥ उर्ध्वेष्टुतातुवस्त्राणिनवगच्छ
चृश्नानेः शानेः ॥ स्मिनवच्छाश्रनाः सर्वाद्रौपद्यादिवरांगनाः ॥ ५ ॥ टी० झगा पट्ट वस्त्रादिक वर्ते करूल हळु हळु
चालता झाला. सर्व द्रौपदी प्रमुख स्त्रिया हुयोधनास हंसल्या, हुयोधनस्ततोगच्छनजलमध्येपपातह ॥ पु-
नः सर्वेनुपाश्चेव भृष्यश्रवनपोधनाः ॥ ६ ॥ टी० नंवर हुयोधने पुढे सहजावृत्या चालन असानां उदका मध्ये प

१८
इला विनक्यांत सर्व राजे व तपोधन असे क्रषी, १५ पहासेचचक्कुस्ताद्रौपद्यादिस्तोचनाः ॥ महाराजोऽि
राजोसौमहान्त्रोधपरायणः ॥ ७ ॥ ८० आणि द्रौपद्यादि सर्व स्त्रिया यानीं दुर्योधनानी थङ्गा केली. राजाम-
ध्यें श्रेष्ठ ६ मोदा ३ असा जो दुर्योधन त्यास क्रोध आला. १६ विनिर्गत्यस्वकं राष्ट्रं यातुलेनादृतोनृपः ॥ तस्य
न्कालेतुशास्त्रुनिः प्रोवाचमधुरंवचः ॥ ८ ॥ मग तेषुन मातुल शकुनीला घेऊन स्वराज्यास जावयास -
निधाला तेहो शकुनी त्यासी मधुर बोलला. १७ मुंचराजन्यहारो युपुरनः कार्यगोरवात् ॥ गंतुमुच्चिष्टराजे
द्रसत्रात्मसदनंप्रति ॥ ९ ॥ ९० हे राजा क्रोध वांक, पुर्द कार्य करावेयाचे आहे. हे दुर्योधना यज्ञापासून स्वराज्या
स नल. १८ येत्कर्कामहाराजः समागत्यपरवालयात् ॥ निरगच्छन्नृपाः सर्वेत्यत्कायज्ञस्वराष्ट्रकं ॥ १०
९१० मग दुर्योधन वरें आहे असें ह्यणून यज्ञ गृहापासून निधाला, तसेच सर्व राजे हि यज्ञसोहुन स्वराज्यास जावया
स निधाले. १९ दुर्योधनोराजभिश्वसमागत्यगजाह्ये ॥ आनीयपांडुपुत्रांस्तान्त्रधर्मभीमार्जनान्वरान् ॥
॥ ११ ॥ १० मग दुर्योधन, जाणारे जे राजे त्यांस भेदून हस्तिना पुरास आला आणि धूतराष्ट्राच्या व शकुनीच्या अनु
मवानें श्रेष्ठ धर्म, भीम, अर्जुन, पांडवांस आणून, २० द्यूतारंभप्रकुर्वन्ति स्वराज्यं प्राप्तवान्तनः ॥ द्यूतेनैवजितः

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००९ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com